

Nasıl başladı?

Ay'da taştan başka bir şey yok. Mars'ta Venüs'te de bi bok yok. Zaten yol o kadar uzun ki, taş toplamaya bile ancak uzaktan kumandalı araba yollayabiliyoruz. Herhalde bu devirde artık uzay yolculuğunu umursayan, ona heyecanlanan kimse kalmamıştır. On beş yaşından büyük kimse kalmamıştır diyelim. Ben de zaten on beş yaşındayken eski bir röportajda okumuştum, rock-starın biri: “Bir kadın geceleyin tek başına Los Angeles’ta yürüyemiyorken, insanoğlu ayda yürümüş, ne anlamı var?” diyordu. Bu tavır çok hoşuma gitmişti. On beş yaşından beri ben de öyle diyordum. “Evet,” diyordum, “insanoğlu ayda yürümüş de ne olmuş, önce bir Los Angeles’a bakmalı!” Neyseki yirmi yaşına doğru biraz kafam çalıştı da Los Angeles’ı Dolapdere ile değiştirdim, argüman bir şeye benzedi. Senelerce bunu tekrarladıktan sonra uzay yolculuğu için bilet kuyruğuna gireceğimi tahmin edemezdim tabii ki.

Uzayla ilgili filmler yine de çekilmeye devam ediyordu. İnsanlığın uzak galaksilerde yeni yaşam formlarıyla acayip mevzulara gireceğini hayal etmeyi bırakmamıştık. Ama bu, eskiden olduğu gibi 2070’ler 80’ler gibi elle tutulur bir gelecekte değil, çok çok uzaktaydı. Geleceğe Dönüş’te 30 yıl içinde uçan arabalara biniyor olacaktık. Eh, ne de olsa 1960-70’ler hızlı zamanlardı. Bir bakmışsın yörüngede uydu, üzerinden birkaç sene geçmiş geçmemiş, uzayda maymun... hop, iki sene sonra Yuri Gagarin, hop, Armstrong... sonra? Sonra onyıllarca yeni bir haber almadık. Anca teorik fizikçilerden başka kimsenin ilgisini çekmeyecek süpernova görüntüleri. Hubble teleskopu efkârlı, uzaklara dalıp dalıp gitti. Mars Rover oralarda tek başına depresyonlara girdi. Uzay keşfinin yavaşlığını, hantallığını herkes gördüğünden, artık

çekilen filmler de o kadar yüksekten atamıyorlardı. En cüretkâr senariste göre bile, uzaylılarla gireceğimiz mevzulara daha en azından 300-500 yıl vardı.

Filmler bir yana, 2030'lara girildiğinde bilimsel araştırma bile o yönde fazla efor sarfetmiyordu. Bilim ve teknoloji konusunda gelecek vaadedenden parlak zihinlerin gözü artık NASA'da değil, silikon vadisindeydi. Orada NASA bütçesini cep harçlığı yapacak büyüklükte sermayeler, Elon Musk ve saz arkadaşları, Facebook'un, Tiktok'un falan sahipleri, vesaire... bu yeni milyarderler, ölmemenin yolları üzerinde ar-ge çalışmaları yürütüyorlardı. Korkak yavşaklar. Paralarını mezara götüremeyecekleri için ölümsüzlüğü bulmaya çalışıyorlardı. Yapay zekâ! Servetlerinin bütün gücünü buna yönlendirmiş, bu konuda kafa patlatabilecek herkese maaş bağlamışlardı. Tiktok'un sahibi günde bir öğün yemek yiyor, kan değerlerini sürekli ölçtürüp meditasyon ve yoga yapıp aşırı sağlıklı kalıyordu. Artık kırk yılda mı olur, elli mi, seksen mi... yapay zekâ ne zamana yetişirse, o zamana hayatta olma peşindeydi. Arkadaş 142. doğumgünüünü kutlarken arayüz hazır olduğunda, zihnini bilgisayara aktarıp ölümsüz olacaktı. İnsanlığın geleceği göklerde değil, flaşdiskin içindeydi.

Yine de Nasa masa birileri bir yerlerde eskisi kadar şaşalı olmasa da çalışmalar sürüyormuş ki o aralar o büyük icat çıktı. Ben çoktan haberleri takip etmeyi bırakmıştım. Ama bir-iki mühendis arkadaşın aşırı heyecanlanıp her tarafta “çığır açıldı, yeni çağ başladı,” diye gürültü ettiklerini hatırlıyorum. Mühendisler her boka heyecanlanır zaten. Sonra deliler gibi anti-madde tabanlı kripto paralar paylaşmaya başladılar. Saçmalık. Bir teknolojik gelişmeyle bizim hayatımız nereye kadar değişecek ki? Telefonuma geldikçe silip, gönderenleri

engelledim. Neden? Çünkü; Dolapdere’de bir kadın gece yürüyemezken, anti-madde falan filan...

“Gerçek temiz enerji” demiyorlar mı bir de! Kömürden sonra geldiği için nükleer enerjiye de temiz demişlerdi. Sonra nükleere alternatif olduğu için rüzgâr türbinlerine temiz denildi. Her tarafı türbin doldurdunuz, bugün dünyanın hiçbir yerinde doğru düzgün rüzgâr esmiyor lan! Şimdiyse yepyeni bir şey icat etmişsin. Çıkıp da neye dayanarak “temiz” diyorsun? Adı üstünde: Yepyeni. Sen de bilmiyorsun, tanıımıyorsun ki. Uzun vadede başımıza örülecek çoraplardan en az bizim kadar senin de haberin yok. Artık yeni bir şeyler icat etmeyi bırakın anasını satayım! Oturup elimizdekilerle daha fazla zarar vermeden, daha fazla felakete yol açmadan nasıl yaşayacağımıza bakalım, mümkünse şimdiye kadar yarattığımız rezaleti birazcık geri döndürmeye çalışalım. Tekrarlamama gerek var mı: Dolapdere’de...

Bir yandan bu söylevi çekerken bir yandan da Hindistan'ın ücra bir köşesinde son derece başarısız bir şekilde doğal gıda yetiştirmeye çalışıyordum. Neresinden tutsam olmuyor. Kalori denklemini tutturamıyorum bir türlü. Harcadığım kalori yetiştirdiğimin hep üzerinde çıkıyor. Ekonomik denklem tutuyor aslında. Doğal ürünler şehirli zengin sağlık manyaklarına fahiş fiyattan satılabilir. Ama o işin yürümesi için sosyal medyada var olacaksın, sürekli tanıtımını yapacaksın, marka olacaksın. Yabani insanım ben. İki domates satmak için kamera karşısında taklalar atamam. O yüzden doğal tarım fantezisine ayırdığım yer yirmi metrekare. Geri kalan alanda herkes gibi seralarım var. Kontrollü ortamda hidrofonik sebzelerimi yetiştiriyorum, tüccara toptan veriyorum. Temiz iş. Tabii ki bu ticarete en çok kazıklanan taraf benim. Ama kafam rahat en azından. Emek emek

yetiştirmeyi becerebildiğim kadar doğal gıdayı da kendim yiyorum. Günlük kalori ihtiya ımın yaklaşık yüzde onunu karşılıyor. Ama o yirmi metrekairelik bahçede derin bir hakikat saklı, eminim.

Birkaç yıl içinde teoriden uygulamaya geçildi. Anti-madde zimbirtısı uzay yolculuğunda kullanılabilecekmiş. Yine gündemi fazla takip etmiyordum çünkü biz o arada karşı tepedeki son tabiat parkının rüzgâr türbinleri kurulması için kesilmesini protesto ediyorduk. Üniversite yetkililerine bakılırsa orman zaten kendi kendini yenileyemiyordu ve yavaş yavaş bir çürüme dönemine girmeye başlamıştı. şirket yetkililerine bakılırsa, hem ormandan çıkacak kerestenin satışı hem de elde edilecek elektrik enerjisinin satışıyla milli kaynakların  ifte k rlı bir kullanımı olacaktı. Win-win. Milli servete servet eklenecekti. Servet! Aman ne güzel! Bu gezegeni bitirip başkasına mı geçeceğiz? Arkadaş, iki dakika akıllı olun ya! Ortamın anasını siktiniz, görmüyor musunuz? İcat ettiğiniz her teknoloji, bir öncekinin verdiği zararı onarmaya yönelik. Ama bilimneferleri durmuyor. Hep ileri! Ormanın oksijen üretimini yetiştirdiğimiz hidrofonik bitkiler üstleniyor. Fosil yakıtların dibi göründüğünden beri karbon salımı azaldığı için zaten atmosferik düzenleme gerekliliği daha az. Su ve yağmur tutmaya gelince, zaten gezegenin bütün su döngüsünü borulardan geçirip kontrol altına aldık. Mineralleri şuradan ayrıştırıyoruz, iz elementleri buradan sentezliyoruz. Ormana gerek yok.

Ama yine de, etrafı tellerle çevrili olduğundan içine adım atamamış da olsak, çok küçük bir alan da olsa, o karşı tepede bir parça yaban görmek bizim için çok anlamlıydı. Protestolar işe yaramadı tabii. Uzay yolculuğunun haberleri her yerde o kadar gürültü

çıkartıyordu ki bizim sosyal medya kampanyaları arada kaybolup gitti. Test amaçlı inşa edilen uzay aracı birkaç gün içinde Mars'ın etrafından dönüp geri gelmiş. Aman ne güzel. Tomruklar kamyonlara yüklendi, inşaat başladı. Kesin anasını satayım, kesin. Bu gezegen bitince yenisi var çünkü. Dünya gibi bir atmosferi, bitki örtüsü olan bir gezegen bulma ihtimalimiz ne kadar mikroskobik biliyor musunuz? Anlamıyorlar ki. Milyonda biri, milyarda biri anlamayı bırak, kafasında canlandırmayı bile beceren yok. Oranların dehşetini anlayan matematikçinin, fizikçinin de zaten bu dünyayla alakası yok. O kadar dar bir sıcaklık aralığına, daha da dar bir UV ışığı aralığına toleranslıyız ki, o kadar spesifik bir gaz karşımıza ihtiyacımız var ki, tam yaşayabileceğimiz gibi bir gezegeni tesadüfen bulma ihtimalimiz bilmem kaç trilyonda bir! Onu bırak, bu gezegenin bile her tarafında yaşayamıyoruz ki!

Trilyonu bilen mi var. Coştular tabii. Marsa gitmek sekiz ay sürerken, güneş sisteminin insan yaşamına izin vermeyeceği kesin olan uzak köşelerine gitmek bile yıllar sürecekken, şimdi birkaç haftada Uranüs'e el sallayıp geçiyoruz. Diğer sistemlere varmamız yine de bayağı vakit alacak ama oralarda neler bulunacak kim bilir? Twitter'ın sahibi hiç oralı olmadı. Zaten onun derdi kendi götünü kurtarmaktı. Kendi beynini flaşdiske koysun yeter. Benden sonra format! Ama yine de uzay yolculuğuna akacak sermaye eksik olmadı. Politikacılar, askerler gibilerinden bir kısım, yeni sınırları zorlamak, yeni yerleri keşfedip yerleşmek, oraları da insan ırkının egemenliğine katmak, insanlığı galaksinin hâkimi yapmak gibi eski usül ölümsüzlük fikirleriyle heyecanlandılar. Ama tabii esas, şirketler bulunabilecek potansiyel gezegenlerdeki doğal kaynakların hayaliyle azıp kudurdular. Eski zenginler ne de olsa gayrimenkulün değerini bilir. Ne zaman yeni

bir kara parçası keşfedilse parsellemek için en önde olmak gerek. Altın, bakır, alüminyum... hatta belki yeniden petrol! Uzay yolculuğu araştırmalarına para yağdı.

“Uzaylılarla kontak,” lafları duyulmaya başlandı. Koca koca, ciddi ciddi adamlar “uzaylılar” demeye başladılar. Arkadaşlar yapmayın, hepimiz uzaylıyız! Dünya üzerinde daha hâlâ iki bin kadar dil var. Kimse bunların üç-dördünden fazlasını konuşmuyor. Derdin kontaksa al sana kontak. İnsanların büyük bir kısmı bu coğrafyaların çeyreğini bile görmüyor. Bırak çeyreğini, hayatı boyunca yaşadığı ülkeden bile çıkmıyor çoğu kişi. Elinin altında bu kadar kültür varken gözlerini havaya dikip “farklı medeniyetler” diyorlar. Koca koca adamlar. Ama bunların derdi kültür-medeniyet falan değil tabii ki. Uzaylılar bunlara lazer tabancası, ışın kılıcı falan hediye edecek diye heyecanlanıyorlar.

Gerçi dünya da artık nereye gitsen aynı. Her yerde aynı tren istasyonları, aynı starbucks, aynı yollar. Mumbai’den İstanbul’a kadar trenin penceresinden hep aynı manzara: Hidrofonik çiftlikler, güneş panelleri, rüzgâr türbinleri.

“Geri zekâlılar!” deyip işimize devam ettik. Yeni bir şey değil. Dünyanın geri zekâlılarca yönetildiğini, trendlere geri zekâlıların yön verdiğini zaten biliyoruz. Kaynakların geri zekâlıca amaçlar için tüketildiğini ve gezegenin halinin ne kadar acınası olduğu göz önünde olsa da bundan ders alınmayacağını kabul ettik. Çözümü uzayda arayacaklarmış. Arasınlar bakalım. Belki kartopu etkisi yapar diye birkaç arkadaşla imkânlarımızı birleştirdik. Doğal gıda üretimini biraz daha büyük ölçekte deniyoruz. Bir yandan da var gücümüzle sosyal medya kampanyası yürütüyoruz. Beş yüz metrekaare kadar bir alan ayırdık. Bu ölçekte kendini döndüren, sürdürülebilir bir ekosistem

yaratılabilir diye umuyoruz. Sonra da belki üniversiteden destek almak, bunu daha geniş bir kitleye duyurmak, belki de bu üretim tarzını yaygınlaştırmak... Onlar cevap için gökyüzüne bakarken biz yeryüzüne baktık. Bizden önce onlar buldu.

Gerçekten de buldular. Trilyonda bir ihtimal gerçek oldu! Özellikleri Dünya'ya çok benzer bir gezegen bulundu. Olmaz öyle şey!

“Atmosferin yüzde kırkı azot muymuş?” dedim.

“Yüzde otuz yedisi.”

“Sıcaklık aralığı neymiş? Gece-gündüz, mevsim döngüleri var mıymış?”

“Çok yakın.”

“Bitki örtüsü? Bakteri türleri? Mantar ağları? Böcekler? Memeliler?”

Hepsi varmış.

Olsun. Yine de saçmalık. Herkesi kaldırıp oraya mı götüreceğiz? Bilmem kaç ışık yılı öteden buraya gidiş geliş uçuşlar mı düzenleyeceğiz?

İki sene içinde koloninin temeli atılıp ticari uçuşlar başladı. Adına da ‘Yeni Dünya’ dediler. Peh.

“Ancak zenginler gider,” dedim. “Amerikalılar, Çinliler falan. Bize sıra gelmez.”

Bir yandan da ‘doğal, bakir bitki örtüsü’ denilen şeyi kıskanmaktan, merak etmekten geri duramıyordum. Yeni Dünya ancak buranın zenginlerinin fantezisi, tatil yeri olur. Bizi, sıradan insanları ilgilendiren bir şey yok. Çok bariz değil mi? Dolapdere’de geceleyin bir kadın...

Ama zenginlerin kendi sıçtıkları boku temizledikleri görülmüş mü? İlla o boku alıp kompost yapacak, yiyecek yetiştirecek, bulaşıklarını yıkayacak insanlara ihtiyaç olacak.

Sonra bir yandan madencilik başladı, öbür yandan da teknoloji şirketleri yeni keşfedilecek her şeyin

patentini ilk önce kapmak için gezegeni araştırmaya tonlarla para döktüler, kadrolar oluşturup yolladılar. Sonra bütün bunları besleyecek gıda sektörü ve tabii hizmet sektörü. Sonra hizmet sektörünü besleyecek daha büyük gıda sektörü, gıda sektörüne hizmet verecek hizmet sektörü derken...

İşte en nihayetinde ben de bütün tükürdüklerimi yalayıp, Yeni Dünya'ya gidiş işlemlerimi başlatmak için sıraya girdim.

Kadın da Dolapdere'de gece yürüyemiyorsa uzaya gitsin kardeşim.

-----:-----

2.1

Trenle iki gün süren yol boyunca yağmur yağdı. Rajastan, Pakistan, İran... Asya'nın yarısını kat ettik ama binlerce kilometre manzara hiç değişmedi. Bütün gezegen içimi bunaltmaya yemin etmiş gibi. Yer-gök gri, renksiz. Yağmur toprağa nüfuz etmiyor. Yere düştüğü gibi çamur olup her taraftan akmaya başlıyor. Toprakta suyu tutabilecek hiçbir şey yok. Hiçbir şey yetişmiyor. Buna rağmen bazı otlar, mantarlar bütün bu koşullara direniyorlar. İnadına filizlenip başlarını çıkarmaya çalışıyorlar ama daha boyları iki parmak olamadan ilk yağmurda tutunacak yer bulamayıp balçıkla birlikte akıp gidiyorlar. Yeşil renkleri bir an için görünür oluyor, sonra çamur nehrinin içinde kayboluyor. Akan diğer plastik parçalarına karışıp yol kenarındaki kanallara doluyorlar. Kanallardan üzeri yağla kaplı koyu bir sıvı akıyor. Yağ tabakasının üzerinde oluşan gökkuşağı bile gri. Yedi renk gri.

Trende yemek fiyatları saçma sapan olduğundan yolculuğun ilk günü yanıma aldığım meyvelerle konserveleri yiyip durdum. Aşırı tutumlu olmam lazım. Her kuruş önemli. Ama ertesi gün etrafımdakilerin yediklerinin kokusuna dayanamadım, catering makinesine gidip fiyatları incelemeye koyuldum. Seçenekler arasından en ucuza en büyük porsiyon gibi görünen lazanyayı seçtim. Fiyat/performansa oynuyorum. Alüminyum folyo kap mikrodalgayla ısıtılıp aşağı kapaktan çıktı. Masaya yerleşip kutuyu açtığımda ise çok büyük hayal kırıklığına uğradım. Yiyecek, kutunun yarısını bile doldurmuyordu. Aptallığıma yanarak yemeye koyuldum. Üstelik de her türlü katkı maddesiyle dolu berbat bir yemek yiyecektim. Tadı, tabii ki müthiş. Yapay tatlandırıcılar, rafine karbonhidratlar, şeker, yağ, MSG'yi mumla aratacak lezzet arttırıcılar. E, tabii ki. Biliminsanları

yüz yıldır ölümün çaresini arar gibi bunun üzerinde çalışıyorlar. Porsiyon cebimi dolandırırken bunlar da damağımı kandırıyor. Sahte olduğunu bilsem de vücudumu ikna edemedim. Ağzımın içinde gerçekten de lezzet patlamaları oluyordu. Gidip bir tane daha almamak için kendimi zor tuttum. Çantamdaki son konserveyi de açıp yavan yavan karnımı doyurdum. Yolculuğun sonuna kadar da başka bir şey yemedim. Karnım guruldayarak trenden indim.

İstanbul ben görmeyeli çağ atlamış. Yedi sene olmuş en son geldiğimden beri. Ben Hindistan'da ilkel koşullarda yaşarken İstanbul'daki herkes bileğine akıllı saatler takmış, son model üç boyutlu katlanır ekranlara bakıyorlar. Millet ne ara bu kadar zengin oldu? Ekranı bile bükülmeyen külüstür telefonumu gururla cebimden çıkardım. Ben sizin gibi teknolojinin beyinsiz cazibelerinin esiri değilim. Yol sormak için sağa sola bakındım ama etraftaki herkes kafasını önüne eğmiş, kulağında kulaklık, her türlü temastan kaçınarak acele acele yürüyordu. Mecburen şehir ulaşım ağının sayfasından gideceğim rotayı buldum. Uzay mekiği gibi şekilli, son model bir otobüs geldi, bindik. Metrobüs işletmesi yolculuk boyunca sınırsız internet bağlantısı ve ücretsiz Netflix, Amazon falan filan erişimi sunuyor. Dizilere boş boş bakarak yolculuğu geçirmeyi düşündüm ama telefonum daha arama yaparken kilitlendi. Mecburen camdan dışarıyı seyretmek zorundayım.

Tren istasyonundan çıkar çıkmaz bu bilim-kurgu dünyası yıkıldı. Otobüs bozuk zeminde hoplaya zıplaya yol almaya başladı. İlk başta otoyolun tamir edilecek bir bölümü diye düşündüm ama kısa sürede olayın normalinin bu olduğu anlaşıldı. Elimizde, gözümüzde, son model teknolojik zımbırtılar, uzay mekiği kılıklı otobüsümüzle delik deşik yolda, atmış-yetmiş yıl

öncenin berbat mimarisi çirkin binaların arasından ilerliyoruz. Belli yerlerde sürekli yenileri yükselen süper modern gökdelenler haricinde şehrin çehresi hiç değişmiyor. Şu binalara bak! Sürekli yeni inşaat yapılmasına rağmen yine de çoğunluk dökülüyor. Aynalı gökdelenlerin bile bazıları eskimeye başlamış. İlk yapıldığında lacivert olan camları toz tutup mat bir griye dönmüş. Her yerde, her zaman yol çalışmaları var ama yollar hep delik deşik. Yenilenme bir türlü yetişemiyor. Çürüme hep bir adım önde. Hindistan'da yaşamasaydım bu tezatlığı fark edebilir miydim acaba? Orada kimse kendini uzay çağında yaşadığına inandırmaya çalışmıyor. Oradaki kırık dökük yollarda en azından kırık dökük otobüsler gidiyor. O otobüslerdekilere de kırık dökük cep telefonlarıyla konuşuyorlar. Aman ne büyük başarı.

Gerçi o da yalan. Hindistan'da da alabilen, parasının yettiği en pahalı telefonu alıyor. Parası biraz daha azına yetiyor sadece. Ben de dağın başında yaşadığım için zenginleri çok fazla görmüyorum, esas fark o. Halbuki üçüncü dünya hep aynı. Delik pabucuna bakmadan reklamlarda ne satılıyorsa, en yeni ne çıktıysa hemen onu alıyor. Üç kuruşluk maaşının on katını taksitlere bağlıyor. Sen neden böylesin üçüncü dünya? İkinci dünya tarihe karışalı çok oldu ama üçüncü dünya hiçbir yere gitmiyor.

Eski arkadaşlarım arasında hem çoluk çocuğa karışmamış hem de evinde beni ağırlayabilecek yeri olan sadece Mutlu var. İkitelli diye adres verdiğinde anlam verememiştim. Otobüs yaklaştıkça neler olduğunu anladım. Buralar da kentsel dönüşmüş. Mekânlar, sanat galerileri, dükkânlar. Eski atölyeleri dönüştürmüşler. Dönüştürülemeyecek kadar çirkin olanları da yıkıp yenilemişler. Her şey retro, her şey bohem. Taksim'den Araplar maraplar diye Kadıköy'e

kaçanlar oradan da bir türlü olmak bilmeyen İstanbul depremi tehlikesi diye bu tarafa gelmişler. Eski sakinlerinden temizlenince çiçek gibi mahalle olmuş. Üstelik de şehrin sefilleriyle yanlışlıkla karşılaşmaman için merkezden yeterince uzakta.

Adresi buldum. Kapıda sarıldık. Eşyalarımı girişe bıraktım, içeri geçtik. Ev beyaz ve griye boyalı. Minimalist IKEA mobilya da aynı derecede renksiz. Halbuki ben kulübemde küfün, mantarın, böceğin binbir tonuna alışığım. Bu monokrom dekor ise steril bir hava yaratıyor.

“Ee, ne oldu?” dedi Mutlu. “O kadar uzay araştırmalarına, uzay yolculuğuna küfür ediyordun. Sonunda medeniyet yoluna geldin.”

“Hay ortasına sıçayım ben o medeniyetin!” dedim.

“Geleceksiniz işte, hepiniz teker teker yola geleceksiniz!”

Güldük. Sonra “Ne oldu hakikaten, Hindistan’da işler çok mu kötü gidiyordu?” dedi.

“Yani işte...” diye omuz silktilim.

“Müzik?”

“Yok be abi. Yıllardır müzikle uğraşmıyorum. Zaten dağ başında çalacak yer de, beraber çalacak kimse de yok. Artık aramıyorum da zaten. Yeter kaç yıldır, kafam
şıştı.”

Üstelemedi. Yedi yıldır neyle uğraştığımı da sormayıp hemen kendini anlatmaya başladı. Hep kendinden bahsedenlere gıcık oluyorum. Benim kendimden bahsetmeme fırsat vermiyorlar.

Hava kararıyordu. Mutlu ve ev arkadaşıyla bişeyler yemeye çıktık. Ucuz esnaf lokantası sordum ama Mutlu artık öyle yerler kalmadığını söyleyip uygun olduğunu iddia ettiği bir yere götürdü. Yine saçma fiyatlar, yine

küçük porsiyonlar, yine inanılmaz bir lezzet patlaması ve yine sofradan aç kalktım.

Bütün mahalle evin devamı gibi. Monokrom tasarım ağırlıkta. Kaldırımlar, hatta asfalt bile tertemiz. Vitrinlerde hiçbir şeyin fiyatı yazmıyor. Etraftaki ağaçlar dev saksılarda. Bir de tabii dikey bahçeler. Şimdi gelip daha ayağımın tozuyla milletin evini, mahallesini, hayatını eleştirmeye başlamak olmaz. Ama dikey bahçeler?

“Dünyanın en saçma şeyi bu!” dedim.

“Neymiş?” dedi Mutlu.

“Yok dikine büyüyor, yer kaplamıyor, yok yeşil, yok oksijen veriyor bilmem ne. Halbuki dikine büyüyüp oksijen veren bir şey daha var, üstelik bu kadar da bakım ve ilgi istemiyor. Adına 'ağaç' deniyor.”

“Köylülük yapma len!” diye güldü. “Şehir burası. Ağacın yerin kaç kat altında kökleri olacak. Yeraltından su geçiyor, kanalizasyon geçiyor, elektrik, doğalgaz, fiber optik... geçiyor da geçiyor. Bunlarsız şehir olmaz. Ama ağaçsız oluyor işte. Ne güzel renk renk çiçek işte, bak da gözün gönlün açılsın.”

“Fibermiş,” diye omuz silktim. “On beş sene önce ortada bile yoktu. Şimdi fibersiz hayat olmuyor mu?”

“Kardeşim,” diye bu sefer ters cevap verdi Mutlu, “sen uzay gemisine binip gitmeyecek misin? Teknolojiyi, şehirleşmeyi mi eleştireceksin bir de? Fibersiz bilmemnesiz yaşadın Hindistan'da di mi? Ee? Nooldu? O kadar iyiydiyse neden kalmadın?”

“Bak şimdi! Olayın ayrıntısını bilmiyorsun...” diye başladım. “Neyse ya, pardon. Tadınızı kaçırmaya gelmedim.” Sustum.

Sonra beni bira içmeye bir bara sürüklediler. Sahnede bir DJ, müzik niyetine looplardan oluşmuş avangard bir kolaj çalıyor. “Yeni moda bu mu?” diye sordum. Eski modaymış. Dört-beş sene önce çok

popüler olmuş da, şimdi vintage sayılıyormuş. Fiyatlar orada da iyice uçmuştu. Bunları görüp parkta bira içmeyi önermem ikisinin birden şiddetli itirazlarıyla karşılandı. Ucuzculuk yapmakla suçlandım. Mutlu nasıl bir para kazanıyor emin değilim ama ben orada gecenin sonunu getirirsem uzaya gidecek param kalmayacaktı.

Mutlu benim düşünceli düşünceli fiyat listesini incelediğimi görünce “Tamam lan tamam, ne içeceksen söyle, ben ısmarlarım,” dedi.

“İsmarlama meselesi değil de, neden bu kadar çok para veriyoruz ki biraya?”

“Yahu gidip de loş akşamcı birahanesinde mi içelim? Hem senin bi ton paran yok mu? Bi rahat bırak kendini de iki tane içiver, servetin azalmaz.”

“Abicim göçmenin parasıyla duran adamın parası bir değil ki. Senin bir liran var, harcarsın, ay başında bir lira daha gelir. Benim yüz liram var ama, bir sonraki liranın ne zaman, nereden geleceği belli değil.”

“İyi tamam ben ısmarlıyorum ya.”

“Yok-”

“Yok mok dinlemem. O kadar ağladıktan sonra benim aldığım birayı içeceksin. Onu da bu mekanda içeceksin. Güzel işte burası.”

Hiç de güzel değildi. Ortada iki kız karşılıklı dans ediyordu. Bir süre sonra bir grup daha geldi. Bar gittikçe dolmaya başladı. Müzik konuşmaya izin vermiyordu. Onlar üç bira içene kadar ben ilk bardağımla oyalandım. Artık iyice ısınıp gazı tamamen kaçınca daha da fazla uzatamayıp bardağın dibindeki birayı kafama diktim.

“Ben bir Taksim’e çıkacağım,” diye Mutlu’nun kulağına bağırdım.

“Taksim mi kaldı oğlum!” diye dalga geçtiler.

“E, Özgür’ün mekân duruyor ya işte.”

“Karaf mı? Leş gibi mekân oldu orası. İmkânı olsa Özgür bile gitmeyecek,” dedi Mutlu.

“Ya mekândan bana ne. Ben Özgür’ü göreceğim.”

“İyi bakalım,” dedi. “Biz buradayız.”

Onları berbat DJ müziği ile baş başa bırakıp çıktım. Taksim meydanında yer üstüne çıkınca sidik, çöp ve duman kokusuyla yüklü hava yüzüme çarptı. Geldiğimden beri ilk defa kendimi evde hissettim.

Taksim hâlâ gerçek. Şehirsel dönüşmüş mahalleler gibi pisliğini halının altına süpürmeye çalışmıyor. Yahut o kadar çok pislik var ki yetişemiyor, pes etmiş. Hiçbir mekân tuvaletini dışarıdan gelenlere kullanırmıyor. Sokaklar evsiz, sarhoş, müptela dolu. Hepsi her köşeye işeyip sıcıyorlar. Tuvaletler temiz kalsın ama bütün mahalleyi bok götürsün. Hepimiz aynı anda kaybedebiliriz! Gerçi işim tarım. Yıllardır çiş, boku gübre olarak düşünüyorum, olumsuz göremiyorum. Ama betona gübre atsak bir şey biter mi ki? Biter lan! Bi gün bi isyan çıkacaksa sidik kokan sokaklardan çıkacak.

Sonunda Karaf’ın olduğu çıkmaz sokağa girdim. Özgür benden daha akıllı olma ihtimali olan tek arkadaşım. O da benim ondan daha akıllı olduğumdan şüpheleniyor. O yüzden fazla konuşmuyoruz. Sadece acil aramalar.

Bar, ufak tefek ayrıntılar hariç tam bıraktığım gibi duruyordu. On yıl önce mekân açılırken benim yaptığım tabelaya kimse dokunmamıştı. Yani yağmur, güneş ve zaman hariç kimse. Tabelanın her tarafı solmuş, boyaları kalkmıştı. Karafaki’nin i’si düşmüş, mekânın adı Karafak diye iyice saçma bir şeye dönüşmüştü. Ama sanki Taksim’in yenilenme çabasına direnir gibi, sağda solda beliren yeni, ışıklı, birbirinin aynı karaktersiz tabelalara meydan okuyordu. O da

yalan. Arada görünmüyordu bile. Orada olduğunu bilmeyen biri arayıp da bulamazdı.

İçeri girince sanki daha bir hafta önce gitmişim gibi karşılandım. Barın önünde her zamanki sandalyeme oturdum. Özgür mekânın yeni müdavimleriyle tanıştırdı. Geçen yıllarda amatör şair, yazar, ressam, marangoz ve daha bilimum becerikli deliyi oraya toplamıştı. Belli ki mekân, böyle cins insanları mıknatıs gibi çekiyordu.

Özgür çocuklara benim yedi yıldır Hindistan'da yapmaya çalıştığım şeyi özetledi ve hepsi de aşırı bir saygı ve imrenmeyle dinlediler. En meraklısı Onur'du. Onur tek kişilik komedi oyunları yazıp kendi oynuyormuş. "Hayır stand-up değil," diyordu. Zaten arada yazdıklarımı internetten takip de ediyormuş. Sanki çok acayip bir iş yapıyormuşum gibi, anlam bile veremediğim bir merakla aklına gelen bütün ayrıntıları sordu. Yaptığımın çok da matah bir şey olmadığını, hatta genel bir başarısızlıklar dizisi olduğunu anlattım.

"Biz burada o kadarını bile yapamıyoruz abi," dedi. "Ta oralara gidip böyle ideallerin peşinden koşmak, tam bir başarıya ulaşmasan bile çok büyük iş. Peki müzik? Devam ediyor mu?"

Bu soruya cevap vermekten bıktığım için her zamanki ezbere esprimi yaptım: "Bıraktım. Kafam şişti."

Sonunda üç-beş müdavim hariç mekân boşaldı. Özgür de barın arkasından çıkıp, elinde bira bardağıyla yanımıza geldi.

"Ee, demek uzaya gidiyorsun ha," dedi.

"Valla, başka gidecek yer bulamadım. Dönüp dönüp aynı mücadeleyi veriyoruz. Her ileri adıma karşılık beş adım geri gidiyoruz."

"Ne zaman gidiyorsun? Hemen çıkacak mısın?"

“Yok o kadar kolay değil. Bir sürü testten geçmem lazım. Sonra üç ay sonra bir sürü başka testten geçeceğim.”

“Ne testiymiş ki bu kadar? Hastalık taşıyacaksın diye mi korkuyorlar?”

“O da var da, esas kan sayımları, ciğer filmleri vesaire.”

“O ne be? At pazarından at mı alıyorlar dişlerine bakıp da?”

“Yok be abi. Sonuçta yeni koloni. Oralarda yatağa düşüp de millete ayak bağı olacak insanlar istemiyorlar. Çok da haksız sayılmazlar.”

“Yeni Dünya’ya bak sen. Daha baştan teknokratik totaliter faşizme doğru gidiyor.”

“Doğru diyorsun valla. O mevzu beni de korkutuyor. Tam olarak neye gittiğimizi bilmiyoruz. Oradan aldığımız haberlerle iyi kötü bir tahminde bulunsak da, varışımız dört yıl. Dört yıl!”

“O kadar mıydı ya? Ben daha kısa diye biliyordum.”

“Üç yıl on ay işte. Yuvarla. O sürenin sonunda vardığımızda da neyle karşılaşacağımızı hiç bilemiyoruz. En son haberleri son gelen gemi getirdi. Yani şu an duyduğumuz haberlerin üstünden de dört yıl geçti. Gittiğimizde toplam sekiz yıl geride olacağız. Yeni kurulan bir yerleşimde sekiz yıl bir çağ sayılır. Bütün dengeler değişir. O yüzden hâlâ her adımda tereddüt ediyorum doğru tercih mi bu diye. Adına baksana, Yeni Dünya. O bile berbat. Eskisini bitirdik de yenisine geçiyoruz sanki.”

“Bitti diye değil,” dedi Özgür. “Yani illa ki öyle düşünenler olacak. Bu tabak bitti, bir tabak daha alayım bu gezegeni de yiyip bitireyim... Ama ‘yeni’nin başka bir anlamı da var, eskisini çöpe atacağımızdan değil de, belki eskisinden pek de memnun olmadığımız için,

yenisinde aynı hatalara düşmeyelim diye. Yeni, temiz bir sayfa yani. Bu, bardağın dolu tarafı.

“Öbür taraftan, ‘yeni’ dememiz, giderken eskisini yanımızda götürdüğümüz için. Belki de eskisini seviyoruz, çok da gitmek istemiyoruz, özleyeceğiz ama koşullar yüzünden gitmek durumunda kalmışız. Aslında bu da bardağın dolu tarafı. Ama başka bir şeyle dolu.”

“Özleme kısmından emin değilim,” dedim. “Orası ne kadar ‘Yeni Dünya’ bilemem ama burası gerçekten de eski. Külüstür, verimsiz. Etrafa baktıkça içim daralıyor. Hiçbir şey yetişmiyor. Ben galiba oraya gitmekten çok, buradan kaçıyorum.”

---:---:---

2.2

Acentenin kapısındaki kuyruğu görünce hemen arkamı dönüp Hindistan’a kadar koşasım geldi. Sıra, binanın kapısından başlayıp göz alabildiğine uzuyordu. Ama geri dönmek olmaz. Prensip meselesi. Hayatımda asla kuyruğu kıstırıp geri adım atmadım. En fazla yedi-sekiz kere atmışımdır. Onlar hariç asla. Bir de o kadar masraf ettim. Üstelik Hindistan’daki herkese “buradan bi bok olmaz, ben uzaya gidiyorum,” diye artistlik yaptım. Nereye dönüyorsun?

Binanın etrafında arı kovanı gibi bir hareketlilik vardı. Elinde kağıtlarla girenler, çıkanlar. Sıradakilere yiyecek, çay, kahve satanlar. Sıraya girmek için sonuna doğru ilerlemeye koyuldum. Sokağın başına kadar gittim, sıra bitmiyor, köşeden sola sapıyordu. Başımdan kaynar sular döküldü. Çok yanlış bir karar almış olabilir miyim? Çok da rezil olmadan Hindistan’a nasıl dönebilirim? Yok pahasına sattığım malzemeleri aynı fiyattan geri alabilirsem toplamda ne kadar zarar etmiş olurum? Kafamda bunları evirip çevirirken sıra boyunca yürümeye devam ettim. Biraz da meraktan. Bir sonraki köşeye gelip tekrar sola saptık. ‘Sıranın ucunu bulana kadar bütün mahalleyi dolaşacak mıyız?’ diye düşünmeye başlıyordum ki nihayet sonu görüldü. Tam o anda da sıra hızlıca ilerlemeye başladı. Girdim.

Tabii ki o kadar sınır kapısı görmüş biri olarak sıraların sahte ilerlemelerini biliyorum. Öndeki sabırsız insanlar en ufak bir hareket belirtisinde aradaki boşlukları doldurup, birbirinin iyice götünün dibine girdiklerinde, arka taraflarda ufak bir ilerleme yanılsaması yaratıyorlar. Yani hiç belli olmaz.

Kim bu insanlar? Bok mu var uzayda? Yıllar önce Hindistan gibi çok da kimsenin göç etmek istemeyeceği bir yeri seçerek, çok da cazip olmayan koşullara katlanarak azıcık bir avantaj elde ederim diye

düşünerek o işlere atılmışım. Hazır toprak fiyatları da ucuzken. Aynı şekilde Yeni Dünya'nın balta girmemiş ormanlarında Adem gibi, ilk insan gibi koşturacağımın hayalini kuruyordum. Teknolojisiz, konfor ve lüks olmadan. Ama İstanbul gibi bütün diğer metropollerde de böyle bir sıra varsa, o balta girmemiş ormanlar metrobüs gibi olacak demektir! İdealist amaçlarla hareket ediyorum diye düşünürken yeni açılan bir kapıya 'Hurraa!' diye saldıran fırsatçı bir gürhün parçası mı oldum?

Yine de dişimi sıktım. Otuz dokuz saat yol gelmişim, birkaç saatlik sıra yüzünden geri dönmek olmaz. Matematik bilmezlik etmenin alemi yok. Biraz hippie tarafından da olsa bilim insanıyım. Herkes binlerle, milyonlarla, milyarlarla konuşup durur ama aslında bu kavramları kimse kafasında canlandıramaz. Önünde 1000'i cisimleşmiş olarak görenin dibi düşer. Kafamda uyduruk bir hesap yaptım: Toplasan en fazla iki bin kişi vardır bu sırada. Her gün bu kadar sıra olsa, İstanbul'dan ortalama yüz bin kişi gidiyordur diyelim... dünyadan toplam on milyon kişi gitse... onu bırak yüz milyon kişi gitse yine de gezegenin nüfus yoğunluğu o kadar az olur ki, yıllarca dağlarda dolaşsan bir allahın kuluna rastlayamazsın. Hem başvuran herkes gidecek diye bir şey de yok ki.

Sırada arkama düşen herif fena halde konuşacak birini arıyor. Ben ise kendi depresyonum yüzünden derin bir kuyunun dibinde gibiyim. Dışarının sesleri bana ulaşmıyor. "Hı hı..." diye bütün girişimlerini soğukça geçiştirsem de herif yılmadı. İlla muhabbet edecek. Kendi kendine konuşmadan duramayan insanlara dayanamıyorum. Kafanın içinde bir düşünce dünyan yok mu evladım senin? Yok. Seyyar çaycıdan iki çay söyleyip birini bana verdi. Uyanık herif. Artık mecburen boş sorularına cevap vereceğim.

“Sağol kardeş.”

“Ayıbettin bilader, ne demek. Başka türlü geçer mi bu sıra.”

“Doğru valla. Ben de hiç bu kadar beklemiyordum.”

“Sabahtan geliyorlar. Daha saat yedide, kapılar açılmadan.”

“Öyle mi gelmek lazım? Kapanmadan girer miyiz acaba?”

Sıra tekrar ilerlemeye başladı. Bu sıklıkta hareket ediyorsak yanılısma değil, gerçekten ilerliyoruz demektir.

“Gireriz,” dedi arkamdaki. “Ben geçen hafta da geldim de, evrak eksik diye geri gönderdiler. Bunlar sabahtan geliyor, iki saat kapının açılmasını bekliyorlar. Biz bu saatte geliyoruz, iki saat sırada bekliyoruz. Değişen bir şey yok. Bunları enayilik.”

Yine başımdan kaynar sular dökülür gibi oldu.

“Eksik? Hangi evrak?”

“Şirketin başvuru kağıdı. Sen Alamos başvurusu için gelmedin mi?”

“Haa yok. Ben serbest.”

“Nasıl serbest?”

“İşte gidip orada bakacağım.”

“Yahu ta oralarda sahipsiz olur mu öyle? İşini garantiye alsaydın ya önceden.”

“Yepyeni bakır dünyada ne işi, ne maaşı?” diye başlayacak oldum, vazgeçtim. “Bizim de olayımız böyle işte. Deneyssel... bilimsel araştırma.” diye kestirip attım.

“Ben kepçe operatörüyüm,” dedi. Sorduk mu? Sonra kafasıyla sıranın ilerisini işaret edip ekledi: “Bunlar amele. Benim işim garanti, bunların çoğu gidemeyecek.”

“Nasıl gidemeyecek ya? Şirketle sözleşmesi varsa?”

“Sözleşmesi yok işte. Vize işin kolay kısmı. Önce şirkete ön başvuru yapıyorsun, şirketten aldığın kağıtla vizeye başvuruyorsun. Sonra vizeyi alırsan, şirkete geri gidiyorsun. Ondan sonra şirket vizeyi alabilenler arasından seçip işe alıyor. İşte bu ameleler de orada elenecekler.”

“Ama senin işin kesin ha?”

“Ben on beş yıldır madenlerde kepçe kullanıyorum. Havada karada alacaklar beni. Maaşım da bunlarınkinin dört katı.”

“Burada ailen falan yok mu?” Neden soruyorum? Sussana.

“Burada kazandığının tam on katı maaş veriyorlar. O kadar parayı kazandıktan sonra, aile mi dinlerim ben. Koyucam paraları cebime. Yarısıyla orada günümü gün ederim. Diğer yarısıyla da on senede emekliye ayrılırım. Gelir burada krallar gibi yaşarım.”

On senede emekliye ayrılсан, sekiz sene de gidiş-dönüş, etti onsekiz. On katı maaşın yarısını yesen, kalır beş katı maaş. On senede... hayır on sekiz senede elli senelik maaş eder. Evet matematiğı yanlış sayılmaz. Ama orada gününü gün, burada krallar gibi... olur mu ki? Günümü gün edicem dediğı, yiyip, içip fuhuş sektörüne dadanacak. Orada bu tesisler oluştu mu ki şimdiden?

Sıra tekrar ilerledi. Maden şirketinin dünya çapında böyle bir işe alım furyası başlattığını duymak, bir de olayın boyutunu gözümle görmek canımı sıktı ama binlerce amele arasında tek idealist olduğumu bilmek de gururumu okşamadı değil.

İki saatin sonunda pasaportumuzu gösterip, basit bir üst aramasından sonra içeri girdik. İçeride vize tiplerine göre tekrar ayrı sıralara geçtik. Bankoya geldiğimde kadın kağıtlarıma baktı. Kafasını kaldırmadan, “Formu doldurmadın mı?” dedi.

“Yok,” dedim. “Hangi form, hemen doldurayım?”

“İnternet sitesinden dolduruluyor.”

“Burada elle doldursam olmuyor mu?”

“Burada boş form yok. Sadece internetten.”

“E benim telefonumda internet yok. Çıkıp bütün bu sıraya baştan mı gireceğim?”

Kafasıyla köşede duran bilgisayarları gösterdi. “Oradan doldurup çıktı alacaksın, sonra sıraya girmeden bu bankoya gelirsın. SIRADAKİ!”

Çıktı alacağız. Uzun çağında hâlâ kağıda çıktı alıyoruz! Kaynaklarımız ne kadar azalırsa saçma sapan israfımız o kadar artıyor. Köşedeki aşırı eski model iki bilgisayarın başında on kişi bekliyordu. Düzenli bir sıra da yok. Gayet organik bir şekilde, diğerlerini en iyi itekleyen, boşalan bilgisayarın başına oturuyor. Benden sonra gelen on ikinci adam tam böyle bir cin çıktı. Diziyle, dirseğiyle kendine yer açıp ileri geçmeye çalışıyor. Bir taraftan boynunu uzatıp yukarıdan bir şeye bakmaya çalışır gibi yaparken öbür taraftan ayağını diğer yana uzatıyor. Ağırılığını o tarafa verip omzumla adamın önünü sertçe kapadım. Anlamazdan geldi, hâlâ yılan gibi araya sızmaya çalışıyor.

“Hop bilader!” dedim. “Hepimiz aynı bilgisayarı bekliyoruz. Bu insanların hepsi de senden önce geldi.”

“Yok, ben bir şeye bakacaktım da,” dedi.

“Hepimiz aynı şeye bakacağız. Az bekle,” dedim.

Sanki yüzüzlüğü, yavaşlığı yapan benmişim gibi burnundan nefes verip kafasını iki yana salladı. ‘Allallaa,’ tarzı bir şeyler mırıldanıp bekleyen grubun öteki tarafına gidip oradan zorlamaya başladı.

Biraz daha sabret, diye kendi kendimi telkin ettim. Etrafı tellerle çevrilmemiş ormanlarda koşacağız, o zaman bütün bunlara değecek. Yılan adam diğer bilgisayarın önüne yanaştığından, biraz kibarlıkla biraz kabadayılıkla etrafımdaki sırayı düzenlemeye çalıştım.

Siz önce geldiniz siz buyrun... benden sonra da bu arkadaş vardı... vurgu ‘sonra’da. Yine de yılan adamın benden daha önce diğer bilgisayardan işini halledip gittiğini sinirle izledim. Gözlerimi dikip ters ters baktım ama beni görmezden geldi. Neyse sonunda çıktı alındı, bankoya geri gittim.

İşlemler akşama kadar sürdü. Üst kata çık, başka sıraya gir, alt kata in, adının çağırılmasını bekle, dışarı çık, banka şubesi ara, para yatırıp makbuzu getir, biraz daha bekle, ne beklediğini bile bilmeden bekle, yirmi kere merdivenleri in-çık.

“İşleminiz tamam,” dediğinde artık irademi kaybetmiştim. Yokuş aşağı vitesi boşa almış iniyordum. Sadece bana işaret edilen bir sonraki sıraya geçip bekleyen bir otomata dönüşmüştüm.

“Tamam mı? Bitti mi?” dedim inanmayarak. Başka sıraya girmeyecek miyim? Ne güzel alışmıştım. E peki sıraya girmeyeceksek ne yapacağım? Ne istersem onu mu? Sıraya girmek istiyorum! Bana bir sıra gösterin! Bankodaki adamla böyle şakalaşmaya çalıştıysam da somurtkan suratında en ufak bir hareketliliğe yol açamadım. Bir de sinirlenirse bütün evraklarımı yakabileceğini düşünüp uzatmadım. Hoplaya zıplaya giriş kapısının yolunu tuttum. Güvenlik görevlisi çıkışların binanın diğer tarafından olduğunu söyleyip beni dışarı salmadı. Bu bile moralimi bozmadı. Güvenlikçiye de “kurban olam, yol ver geçem!” diye takılıp diğer çıkışa doğru yollandım. Sanki yıllardır yeraltında mahsur kalmışım gibi çıkış kapısından görünen ışığa doğru ilerledim. Çıkar çıkmaz da Deniz’le burun buruna geldim.